

SOKRATOVA OBRANA

Autor Administrator

SOKRAT 399. g. pr. Kr. Jedan od najznačajnijih grčkih filozofa. Njegove filozofske nazore zapisali su učenici, napose filozof Platon i povjesničar Ksenofont. Filozofska misao okrenuta mu je pitanjima èovjeka. Optužen je od strane vlasti da ne vjeruje u bogove koje propisuje država i da kvari mladež i osuđen na smrt. Nuđena mu je moguènost odlaska u progonstvo, ali dosljedan svojim moralnim naèelima, Sokrat to odbija i raðe prihvata smrtnu kaznu, te umire ispisiv; i otrov. Njegovu obranu pred sudom književno je oblikovao Platon. Prenosimo ulomke govora koje je preveo Koloman Rac iz knjige Glasoviti govor, Naklada Zadro, 1999. Obrana Sokratova

(....) I sad ja odlazim - vi ste me odsudili na smrt, a na te tu udarila je istina žig pakosti i nepravednosti. I ja ostajem kod svoga prijedloga, pa i oni. Pa to je možebit negdje tako i trebalo da bude i mislim, dobro je. (...) A sada želim prorici, suci, vama koji ste me odsudili. Pa i jesam veæ ondje gdje ljudi najvi; e prorièu kad im je mrjeti. Ta velim, ljudi, koji ste mene smakli, stiæi æe vas kazna odmah poslije smrti moje, mnogo teža, Zeusa mi, nego ona kojom ste me pogubili; jer sada ste to uradili u misli da æete se oslobođiti te neæete odgovarati za svoj život, ali æe vam se sasvim protivno - tako ja mislim - dogoditi. Vi; e æe ih biti koji æe vas ispitivati; njih sam ja sada zaustavlja, ali vi nijeste vidjeli. I bit æe ljuæi koliko su mlaði; i vi æete se veæma jediti. Jer ako mislite da æete, ubijajuæi ljudi, zadržati koga da vas ne grdi zato ; to ne živate pravo, pravo ne sudite. Ta ovakav spas niti je ba; moguæ ni lijep, veæ onakav je ponajljep; i ponajlak; kad ne brani; ostalima, nego sebe pripravlja; kako æe; biti ; to bolji. To sam dakle vama, ; ste me na smrt odsudili, na rastanku prorekao. A prosudimo i ovako, da ima mnogo nade, da je to dobro! Ta smrt je jedno od dvoga: ili je takva, te mrtav nije ni; ta niti ima ikakvo osjeæanje o èemu, ili je , kako se govori, upravo nekakva promjena i seoba du; odavde na drugo mjesto. Pa ako nema nikakva osjeæanja, nego je kao san kad tko spava a ne sanja ni; ta, divna bi blagodat bila smrt. Ja mislim, kad bi trebalo da neko odabere onu noæ kad je tako zaspao te mu se ni; ta ni usnilo nije, pa kad bi trebalo da ostale noæi i dane života svoga usporedi s tom noæi i da razmisli i kaže koliko je dana i noæi slaðe od one noæi proživio u s životu ; mislim, ne bi ih samo kakav obièan èovjek nego i veliki kralj perzijski lako izbrojio prema ostalim ostalim danima i noæima. Ako je dakle smrt takva, blagodat je, velim. I ovako mi se cijelo vrijeme ne èini ni; ta vi; e nego jedna noæ. A ako je opet smrt seoba odavde na drugo mjesto, te je istina ; se govori, da su doista ondje svi pokojnici - kakvoga bi onda veæeg dobra bilo od ovoga, ljudi suci? Jer doðe li tko u Had i rije; i se tih nazovisudaca i naðe prave suce, za koje se i kaže da ondje sude - tako Mino, Radamant, Eak, Triptolem i drugi koji su između polubogova bili pravedni u životu svom ; zar æe lo; a biti seoba? Ili opet da se sastanete s Orfejem, Musejem, Hesiodom i Homerom- ; to bi tko od vas za to dao? Ma želja me stotinu puta umrijeti ako je to istina. (...) A ; bi bilo glavno, provodio bih vijek ispitujuæi one ondje i istražujuæi, kao ove ovdje, tko je od njih mudar, tko li misli, a nije. ; to bi tko, suci, dao za to da ispita onoga ; je na Troju poveo onu silnu vojsku, ili Odiseja, ili Sisifa, ili sijaset drugih, i mu; karaca i žena, ; to bi ih tko mogao navesti? S njima se ondje razgovarati i boraviti i ispitivati ih - to bi bila neizmjerna sreæa. Svakako za to valjda oni ondje ne ubijaju. Ta- i inaæe su sretniji oni ondje od ovih ovdje, pa su jo; sve ostalo vrijeme be-smrtni, ako je iole istina ; se govori. (...) Nego i vi, suci, treba da budete puni dobre nade prema smrti i držite jedino ovo za istinu: nema zla za dobra èovjeka, ni živa ni mrtva, a bogovi ne od-nemaruju djela njegova. I nije mi se to sada samo od sebe dogodilo, nego mi je jasno da je po me bilo bolje da veæ umrem i muka se rije; im. Zato i nije mene nigdje znak odvratio te ja bar nijesam ba; kivan na one ; su me odsudili i tužili. Ali me opet nijesu s tom mi; lju sudili i tužili nego zato ; su mislili da mi ; kode. To ih je vrijedno koriti. Ovoliko ipak molim: si-novima mojim, kad pođrastu, osvetite se, ljudi! Dodijavajte im isto tako kao ; to sam ja vama dodijavao, ; ako vam se èini da se brinu prije za blago ill drugo ; nego za krepost i ako budu mislili da su ne; to, a nijesu ni; ta! Grdite ih, kao ja vas, da ne mare za ono za ; treba i da misle da su ne; to, a ne vrijede ni; ta. I budete li to ovako radili, pravo æe se to od vas dogoditi i meni samome i sinovima. Ali veæ je doba poæi - meni u smrt, a vama u život. A tko od nas polazi na bolju sreæu ne zna nitko no Bog.